

Niçin

— sahara · 31 Ocak 2021

Gazali'nin ünlü eseri İhya'yı okudum birkaç kez. Gazalinin anlatsıyla günümüz İslâmın algılanıp uygulanmasında dağlar kadar farklar var. Bir kere camilerin nasıl olması gereğini Gazali şöyle anlatıyor. Camiler gayet sade olmalı. İbadet eden insanların dikkatini dağıtacak hiçbir süs, yazı... bulunmamalı camilerimizde. Peygamberimiz, dikkatim dağılıyor diye kendisine hediye edilen desenli giysiyi çıkarıp sade elbise ile ibadet etmesi örnek gösterilir bu konuda da...

Günümüzde camilerimizde her türlü süslemeler yapılmakta. Renk renk çinilerle, büyük puntolu yazılarla bezenmekte camilerimizin iç duvarları. Dinimiz israfı men etmekte, gereksiz harcamalardan yaşamın her alanından kaçınmamızı öğütlemektedir oysa. Sadelikten öte ibadethanelerimize yapılan her masraf bir israftır.

Gazali'nin daha da ilgimi çeken namazla ilgili özgün görüşleridir. Şöyle ki, niyet edip tekbir alarak namaza başlayan bir Müslüman ellerini bağladıktan sonra günlük işlerle ilgili tüm düşüncelerden kendini soyutlamalı. Sadece okuduğu ayetlerin anlamını düşünmelidir diyor Gazali. Ayetlerin anlamını düşünmek için ayetlerin anlamını, mealini bilmek gerek. Ülkemizde kaçımız biliyoruz ayet ya da surelerin anlamını? En büyük eksikimiz bu.

İmam arkadaşlarla yaptığı sohbetlerden anekdotlar anlatmak isterim ayetlerin mealleri üzerine. Üç imam arkadaşla görüştüm bu konuyu. Önceki yıl köyümde bir Cuma günü cami çıkışı köylüm imam arkadaş; deneme ve öykülerimi beğenerek okuduğunu söyledi. Teşekkür ettim. Her meslekten arkadaşlarım var çeşitli konularda fikir alışverişi yaptığım. Bir raya gelince bol bol sohbetler ederiz. İyi bir komşu, temiz bir insan olan imam arkadaş sordum:

"Hocam, ülkenin en büyük camilerinden en ön safta namaz kılan on kişiye sorsak, Fatiha Suresi'nin mealini, ne anlattığını bilebilirler mi?" Açık kalplilikle cevapladı imam köylüm,

"Maalesef!" Aynı mülakatı bu yaz yine yaptım başka bir imam arkadaşla. Cevap:

"Fatiha doğru okunabiliyor mu sen ondan bahset ?" Diye soruyla durumu anlattı genç imam arkadaşım. Zaman zaman din adamlarımızla yaptığım sohbetlerde bu eksikimizi konuştuk. Eksiklik kabul ediliyor fakat uygulamaya aynen devam ediliyor...

Aynı konuda Mevlana'da şöyle diyor:

"Yapılan bir ibadetin en az makbul olanı, okunan ayet-surelerin anlamını bilmeden yapılanıdır..."

İslâm dünyasının bu iki büyük değerin ibadetlerin bilinçli yapılması konusunda fikirleri böyle. Okunan ayetlerin içeriğini bilmeden yapılan ibadetler ne derece anlam ifade eder düşünmek gerek!

Avrupa'ya, batıya öykünürüz. Çoęu kez de küçümseriz batlıları! Yaşam biçimlerini eleştiririz. Kabul etsek de etmesek de adamlar günümüzde kullanılan her türlü alet, edevatı üretiyorlar. Nice nice icatlar yapmışlar... Her alanda borularını öttürüyorlar. Çünkü onlar aydınlanma yaşadılar. Öncelikle kutsal kitapları İncil'i her halk kendi dilinde okuyor. Dinle dünya işlerini ayırdılar. İnançlarıyla tanrı arasında aracı sokmuyorlar. Aklı ve bilimi önceliyorlar yapacakları her işte.

Biz ne yapıyoruz? Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'i illa Arapça okuyacağız. Anlayıp anlamamak önemli değil. Önemli olan orijinal dilde okunması... Bu anlayış maalesef bizlere fazla bir şey kazandırmıyor. Klasik deyişle atı alan Üsküdar'ı geçiyor. Biz hala ezanı Türkçe okunmasının yasaklanması uygulamasına methiyeler düzüyoruz.

Evet, Kuran orijinal diliyle okunsun lakin bir o kadar da meali-tefsir öğretilmesinin yolu açılsın. Hutbeler Türkçe okunsun, dualar ana dilimizde söylensin. Bundan ne zarar görürüz... Ezan, müminleri namaza çağrıdır. Vahiyle alakası yoktur. O halde Türkçe okunmasında da sakıncası olmamalı. Ki, ezanın Türkçe okunmasını yasaklayan zihniyet dünyada örnek proje olan Köy Enstitüleri'ni kapatan zihniyettir.

Savaş yıllarının olumsuz koşulları altında köylünün aydınlanma projesi olan Köy Enstitüleri sayesinde yüz yıllarca geri kalmış köylerimize ışık götürüldü. Sağlık sorunlarına çözüm üretme yolları açıldı... Günümüzde köylerin boşalmasının en önemli nedenlerinin başında gelir o güzelim ilim yuvalarının kapatılması.

Köy Enstitülerinin kapatılmasıyla köylerimizin karanlıkta kalması, köylümüzün yurttaş bilincine kavuşamaması istendi. Aynı şekilde kutsal kitabımızın içeriğinin öğretilmesinin istenmemesi de halkımızın dinimizi yetesiye öğrenmemesi amaçlanmaktadır. Dinimizi yetesiye öğrenen birey bir kere kulun kula biat etme anlayışından kendini azat eder. Yegâne biat edilecek makamın sadece Yüce Allah olduğu gerçeğini içselleştirir.

Bu gerçekler saydam bir biçimde dururken, batı dinde reform yapıp aydınlanma yaşamışken bizde niçin aydınlanmanın önüne yüksek duvarla örülür? Kutsal kitabımızın mesajlarını ana dilimizde okuyup yetesiye anlasak inanıyorum ki bu eylem Yüce Allah'ımızın ve peygamberimiz Hz. Muhammed'in de hoşuna gider.